

SUŽADĖTINIŲ SANTUOKINĖS MEILĖS SAMPRATA

Andrius Narbekovas, Birutė Obelenienė, Žydrūnas Kulpys
Vytauto Didžiojo universitetas

Anotacija

*Poslinkis nuo išorinių santuokos sudarymo motyvų, kuriuose dažniausiai laisvas pačių besituokiančių asmenų pasirinkimas mažai ar iš viso neturė-
jo reikšmės, link asmeninio apsisprendimo yra daugiau nei pozityvus šei-
mos institucijos istorijoje. Skyrybų skaičiaus didėjimas, rodos, galėtų būti
susijęs su laisvo pasirinkimo motyvu, tačiau, blogas yra ne pats motyvas,
bet kuriami sutuoktinių tarpusavio santykiai. Straipsnyje keliami proble-
ma, kad santuokos netvarumo prielaida – susituokti ketinančių asmenų
paviršutiniška santuokinės meilės samprata. Darbe atskleidžiama santuo-
kinės meilės samprata, skiriami jos elementai, darbas iliustruojamas em-
piriniu kiekybiniu tyrimu „Sužadėtinių santuokinės meilės samprata“,
kurio tiriamieji – sužadėtiniai, rengęsi švęsti Santuokos sakramentą Lietu-
vos vyskupijų šeimų centruose. Apdorojant tyrimo duomenis taikyta kore-
liacinė analizė, leidžianti palyginti praktikuojančių ir nepraktikuojančių
katalikų požiūrį į meilę. Darbe pristatyti tyrimo rezultatai leidžia konsta-
tuoti, kad daugelis sužadėtinių nesupranta santuokinės meilės esmės.
PAGRINDINIAI ŽODŽIAI: santuokinė meilė, santykis, dovanojimasis,
kūno kalba, pagarba, atsakomybė.*

Abstract

*The shift from the external motives of marriage when the freedom to choo-
se by the people themselves while marrying often had little or none of
importance, towards making a personal decision should be considered as
a highly positive achievement in the history of family. It looks that the
increase of divorce figures might be connected with precisely that motive
of free decision; yet, there is nothing wrong with the motive, but rather
with the relations established by married people. The article brings to
light the problem that the reason of marriage instability lies in the shallow
understanding of marital love as such. It defines the notion of marital love
and its separate elements and is illustrated by the results of the empiric
quantitative research “The Notion of Marital Love in the Engaged Coup-
ples”, the target group of which included the engaged couples preparing
for the Matrimony Sacrament in the family center by the Lithuanian dio-
cesis. The correlation analysis has been applied for the data processing,
which allowed comparing the attitudes towards love of practicing and
non-practicing Catholics. The research final results confirm the statement
that the overwhelming majority of the engaged couples do not understand
the essence of marital love.*

*KEY WORDS: marital love, relations, overall donation, body language,
respect, responsibility.*

Ivadas

Dar niekad žmonijos istorijoje santuokos institucija nebuvo tokia trapi. Kaip ir niekad iki šiol santuokos sudarymo pagrindas nebuvo ją sudarančių asmenų meilės motyvu grįstas laisvas pasirinkimas. Šiuolaikinėje visuomenėje santuokos motyvas yra meilės ryšys, tačiau, pasak A. Maslauskaitės, socialinės istorijos tyrimai patvirtina, kad šeima iki XIX a. pab. – XX a. pr., o Lietuvoje – ir iki XX a. antrosios pusės pirmiausia buvo socialinė-ūkinė bendruomenė (Maslauskaitė, 2004, p. 8). Tai, kad meilė, o ne politiniai, ekonominiai, teisiniai, prokreaciniai ar kiti motyvai, tapo viena svarbiausių priežasčių sudaryti santuoką, pakeitė pačią šeimos instituciją. Vienas žymiausių sociologų A. Giddensas (žr. Wollcott, 1999, p. 22) santuokos ir šeimos transformaciją aiškina *sekso* atsiejimu nuo santuokos ir prokreacijos, taip pat tuo, kad vaikai greičiau yra pasirinkimas ir šeimos prabanga nei ekonominė būtinybė, ir tuo, jog santuoką, kaip ekonominę sutartį, išstūmė santuoka, kurios pagrindą sudaro tarpasmeniniai emociniai ryšiai. Emocinių poreikių, t. y. nestabilių veiksmų, perkėlimas į šeimos sukūrimo ir gyvavimo pamatus, pačią šeimą daro nestabilia. Ji netenka išorinio institucinio tvirtumo, kuris šeimai buvo būdingas anksčiau. Nepatenkinti emociniai ir psichologiniai lūkesčiai tampa dažniausia santuokos iširimo priežastimi (Wollcott, 1999).

Poslinkis nuo išorinių santuokos sudarymo motyvų, kai dažniausiai pačių besituokiančių asmenų laisvas pasirinkimas mažai ar iš viso neturėjo reikšmės, link asmeninio apsisprendimo yra daugiau nei teigiamas šeimos institucijos istorijoje. Skyrybų skaičiaus didėjimas, rodos, gali būti susijęs su laisvo pasirinkimo motyvu, tačiau blogas yra ne pats motyvas, bet situacinių kuriama tarpusavio santykiai. Siekiant nustatyti šeimos santykių kokybę, atlikta nemažai tyrimų, kurie dažniausiai remiasi *romantinės meilės* samprata. Pasak D. Marcinkevičienės, labiausiai romantinės meilės sampratą išpopuliarino Prancūzų revoliucija, kuri šalia lygybės visų luomų žmonėms reikalavo teisės į santuokas, sudarytas išskirtinai dėl meilės. Romantinė meilė buvo akla, nes tik iracionalus intymus ryšys, kai galima ištirpti kito žmogaus esybėje prarandant savo individualumą, nepaisant kito asmens savybių, rodos, buvo prasmingas. „Nors romantikai apibrėžė seksualumą kaip kažką, esantį daugiau nei fizinis aktas ir biologija, tačiau sutarė, kad absoliučiai daugumai žmonių „ištirpti kito žmogaus esybėje“ buvo įmanoma tik jo dėka. Todėl romantiškams seksualiniai pojūčiai tapo nepamainoma meilės raiška“ (Marcinkevičienė, 2008 p. 97). Romantinės meilės turinys atskleidžia moters ir vyro santykių pobūdį, kuriam būdingi keli svarbiausi bruožai: „Partnerio (ir ryšio) išskirtinumas (tikra meilė gali būti tik vieną kartą gyvenime), partnerių tapatybių susiliejimas į vieną visumą, iracionalumas, emocinis ryšio intensyvumas“ (Maslauskaitė, 2004a, p. 46). Romantinė meilė dar suprantama kaip įsimylė-

jimas, t. y. meilės plėtotės įžanginis etapas yra vienas stipriausių potyrių ir emocijų žmogaus išgyvenimų, tačiau savaime suprantama, kad jis negali labai ilgai tęstis. Todėl asmenys, savo ilgalaikius santykius grindžiantys romantinės meilės samprata, dažniausia patiria nesėkmę. Mokslininkai teigia, kad romantinės meilės įvaizdis, demonstruojamas net romantinėse komedijose, kenkia asmenų meilės sampratai (Johnson, Holmes, 2009).

Šiame darbe sužadėtinių, kurie rengiasi švęsti Santuokos sakramentą, meilės sampratos tyrimas grindžiamas santuokinės meilės samprata.

Problema. Įvertinant tai, kad meilė tapo pagrindiniu motyvu sudaryti santuoką ir sutuoktinių tarpusavio santykių pamatu, galima teigti, jog santuokos tvarumas priklauso nuo abiejų sutuoktinių santuokinės meilės sampratos. Kadangi šiandien masinė kultūra persmelkta išimtinai „kūniškosios meilės“ pavyzdžių, moters, kaip seksualinio objekto, vaizdavimo tradicija, sekso, kaip būtino elemento asmens savivokai ir lytiniam tapatumui, galima numanyti, kad ir santuoką siekiančius sudaryti asmenis veiks šis požiūris. Darbe keliamas probleminis klausimas: kokia yra sužadėtinių, t. y. asmenų, kurie ketina švęsti Santuokos sakramentą, santuokinės meilės samprata.

Darbo tikslas: atskleisti sužadėtinių santuokinės meilės sampratą.

Darbo objektas: sužadėtinių santuokinės meilės samprata.

Darbo uždaviniai:

- Apibūdinti santuokinės meilės sampratą ir išgryninti jos požymius.
- Atskleisti santuokinės meilės ir lytinės aistros skirtumus.
- Aprašyti sužadėtinių santuokinės meilės sampratos ypatumus.

Darbo metodai: struktūrinė literatūros analizė, palyginamoji analizė, kiekybinė anketinė apklausa.

1. Santuokinės meilės samprata

Vienareikšmiškai atsakyti į klausimą, kas yra meilė, nepaprasta, gal net ir visai neįmanoma. Meilė visais laikais buvo ir yra neatsiejamas žmogaus gyvenimo bei tikėjimo elementas, menininkų įkvėpimo šaltinis, įvairių sričių mokslininkų tyrinėjimo objektas. Tačiau siekiant atsakyti į klausimą, kokia yra sužadėtinių santuokinės meilės samprata, būtina rasti bendrų kriterijų, tam tikra prasme atlikti meilės struktūrinę analizę krikščioniškosios antropologijos paradigmoje, kuri teigia, kad žmogus yra nedaloma sielos ir kūno vienovė. Be jokios abejonės, meilė persmelkia visą žmogų – tiek jo dvasinį, tiek kūniškąjį pradus. Žmogus lengvai susivokia trijose plotmėse: kūniškoje, psichinėje ir dvasinėje. Kūniškoji plotmė – matoma, realiai apčiuopiama materialioji prigimties pusė. Psichinė plotmė (gr. *psiché* – siela) apima reiškinius, kurie dažniausiai skirstomi į tris grupes: 1) pažinimo procesai; 2) psichinės būsenos (emocijos, jausmai); 3) asmenybės savybės (Narbekovas,

Obelenienė, Pukelis, 2008, p. 128). Dvasinis gyvenimas, pasak K. Wojtylos, yra vidinis žmogaus gyvenimas, „jis telkiasi apie tiesą ir gėrį“. Asmens ryšys su pasauliu prasideda „gamtiniu“ būdu, t. y. kūnas teikia pažinimo medžiagos, tačiau ryšys susiklosto tik vidiniame gyvenime (Wojtyla, 1994, p. 15). Asmens dvasinis / vidinis gyvenimas aplinkiniams yra nepažinus ir gali būti atskleidžiamas tik tam tikru veiksmu. Pasak M. Rupniko, iš dvasinės į psichikos ir kūno erdvę skverbiasi meilė, kuri per žmogaus protą, gyvenseną, suvokimą, gestus ir kūną pasiekia ir kitus asmenis (Rupnik, 2001, p. 113). Kitaip sakant, meilė yra dvasinis žmogaus išgyvenimas, t. y. dvasinė tikrovė, kuri atsiskleidžia aplinkiniams tik per matomą ir apčiuopiamą žmogaus veiklą. Pasak A. Paškaus, kokioje žmogiškumo plotmėje egzistuojama, tokioje plotmėje ir mylima (Paškus, 1995, p. 49). Tačiau šių skirtingų žmogaus buvimo, tiksliau, asmens susivokimo plotmės „meilių“ tikslai skiriasi. Tiek psichinės, tiek fizinės plotmės meilės tikslas yra asmuo pats sau. Dvasinio lygmens meilė – tai „valingoji meilė“: jį išlaisvinanti, transcendentinė, nes nukreipta į kitą asmenį, kuris gali būti ne tik žmogus, bet ir Kūrėjas. Iš tiesų vienoje meilės pusėje randame nuogą biologinį faktą, kitoje – šventą paslaptį (Paškus, 2003).

Ar meilė yra jausmas? Meilė dažniausiai tapatinama su jausmu, t. y. būseną, kuri suvokiama psichinėje plotmėje. Nieko nuostabaus, kad žmogus dvasinę realybę jaučia psichiškai, nes, kaip minėta, yra nedaloma kūno ir dvasinės sielos vienovė. Tačiau susitelkdamas tik ties psichiniais reiškiniais ir suvokdamas save ir meilę tik šioje plotmėje, žmogus nuskurdina save ir sumenkina pačią meilės esmę. Jausmas yra praeinanti būseną, laikinumas būdingas net ilgalaikiams jausmams, kuriems žmogaus psichikos tyrinėtojai paprastai priskiria meilę. Tačiau meilė – tai ne jausminis ryšys su tam tikru žmogumi; tai yra santykis, charakterio savybė, lemianti visuminį žmogaus ryšį su pasauliu ir mylimu asmeniu (Fromas, 1999, p. 153). Meilė kyla iš pilnatvės nebuvimo ir per asmenų santykį, susijungimą šios pilnatvės siekia (Wojtyla, 1994; Rupnik, 2001, Fromas, 1999). Meilė nėra jausmas ar būseną, kas trumpai tveria, bet tarpusavio santykis (Laumenskaitė, 2007, p. 554). Abejingumas, kuris įvardijamas kaip meilės priešybė, pasak E. Laumenskaitės, labiau reiškia ne santykį, „kuriam reikia bent dviejų subjektų, bet nuostatą, santykio nebuvimą“, o neapykanta, dažniausiai priešpriešinama meilei, veikiau suprantama kaip savo ar kito aistra, troškimas, jausmai nei realus santykis (Laumenskaitė, 2007, p. 554). Meilė – tai moters ir vyro tarpusavio santykis, visada besiremiantis koku nors santykiu su gėriu (Wojtyla, 1994, p. 87). Meilė neapsiriboja nei emocijomis, nei jausmais, nei psichologiniu prieraišumu. Meilė yra didžiausia dvasinė vertybė, labiausiai lemianti žmogaus santykių su pasauliu kryptį, prasmę ir formą (Aramavičiūtė, 2005,

p. 90). Taigi žmogaus jausminė būseną neišsemia ir nepajėgi apibūdinti meilės prasmės, skirtingai nei santykis plačiąja prasme. „Meilė geriausiai patenkina keturis mūsų asmens esminius poreikius: santykio su kitais, santykio su pačiais savimi, santykio su išorine tikrove ir santykio su Absoliutu“ (Mina, 2005, p. 28).

Meilė – valinga veikla. Jei meilė yra santykis, jai tinka visi žmonių santykių dėsniai, kurių svarbiausias yra tas, kad santykiai yra kuriami. Tarpusavio santykių darna priklauso nuo asmenų valingos veiklos. Siekiant darnių santykių būtinas asmeninis nuolatinis indėlis ir palaikymas. Meilė, kaip ir santykiai, nėra kažkas iš anksto paruošta ir pateikiama dviem žmonėms susitikus. Tai „nėra kažkas gatava žmonių tarpusavio santykiuose. Pirmiausia yra principas arba idėja, pagal kurią žmonės turi derinti savo elgesį“, svarbiausia „išsilaisvinti iš vartojimo“, nes meilė yra vartojimo priešybė (Wojtyła, 1994, p. 26). Meilė – tai tiesa, išvaduojanti iš klaidingo savęs teigimo. Asmenybė auga tik bendraudama su kitu, užsidarymas savimeilėje, ryšio su kitu praradimas yra savojo giluminio „aš“ netekimas, nes žmogus egzistuoja tiek, kiek egzistuoja kitam (Munjė, 1996). Todėl meilė yra neatsiejama nuo *dovanojimosi* (Wojtyła, 1994) ir *davimo* (Fromas, 1999). Ji yra valinga veikla, aktyviai įveikianti izoliacijos ir atskirtinumo jausmą. *Bendroji prasme meilė yra kuriamas ir kuriantis vienintelis teisingas santykis tarp asmenų, nes išlaisvina žmogų iš klaidingos vartojimo ir savęs teigimo praktikos.*

Jei meilė yra kuriamas ir kuriantis santykis, valinga veikla, tai jos trukmė priklauso nuo asmenų, kurie ją kuria, pasiryžimo mylėti. Žmogaus veiksmai, pagrįsti laisvu apsisprendimu, turi tęstinumo pobūdį (Narbekovas, 2000). Todėl „meilė niekada nesibaigia“ (1 Kor 12, 31–13, 13).

Meilės komponentai. E. Fromas, be *davimo*, skiria dar keturis pagrindinius meilės elementus, būdingus visoms meilės formoms: rūpestis, atsakomybė, pagarba ir žinojimas (Fromas, 1999, p. 130; 135). Rūpestis yra tarsi regima meilės išraiška, meilės praktikavimas. Neįmanoma mylėti ir nesirūpinti mylimu asmeniu. *Atsakomybė* besąlygiškai išplaukia iš rūpesčio, kuris yra aktyvus mylinčiojo veiksmas. Pasak K. Wojtylos, žmogus atsakingas už tą žmogiškąjį veiksma, kurį atliko, nes, skirtingai nei visi kiti gyvi kūriniai, vienintelis yra *moralinė* būtybė, nes tik jis yra protingas – suvokia savo veiksmų tikslą ir supranta, ką daro, tik jis yra laisvas – neverčiamas instinktų. Veiksmo atlikimas daugiau pasako apie jį atliekantį asmenį, negu apie patį veiksma. Atsakomybės struktūra – tai asmens struktūra, nes jei žmogus, kaip asmuo, yra pats sau valdovas, jis pats už save ir atsako. Sumažėjusi atsakomybė prilygsta asmens sumenkėjimui, nes atsakomybė pirmiausia būdinga asmeniui iš vidaus, o bendraujant su kitais tampa atsakomybės „kam“ pagrindu (Wojtyła, 1997, p. 218–222). Atsakomybė grindžiama laisva valia

tiek santykiyje su savimi, tiek su kitu. Žmogaus orumas skatina, kad santykiyje su savimi ar kitu asmuo visada būtų tik tikslas, t. y. žmogus negali būti vartojimo objektas. Tai ir yra pagarba – dorovinė nuostata, kuri grindžiama skirtingų lyčių asmenų, kaip asmenybių, vertingumu, laisvo apsisprendimo pripažinimu (Žemaitis, 2005). Pagarba asmeniui neįmanoma be jo pažinimo (Fromas, 1999, p. 137), nes pagarba remiasi kito teise būti tokiu, koks jis yra, o ne tokiu, koks man yra vertingas. Tik pažįstant žmogų ir žinant, kad kito asmens orumas ir laisvos valios pripažinimas sudaro darnių santykių pagrindą, galima šiuos du dalykus atskirti. Meilė negali būti akla, bet turi matyti žmones tokius, kokie jie yra. Paprastai tai, ką žmonės vadina meile, tėra tik emocijos, o ne tiesa. Meilė, kuri remiasi pažinimu ir tiesa, nėra nei reali, nei konstruktyvi, bet labiau griauanti ir sentimental. Meilė nebūtinai reikalauja kito tenkinti poreikius, tarkim, kito seksualinius potraukius. Priešingai, jei meilė remiasi tiesa ir norime kitą mylėti, kaip jis turėtų būti mylimas, kartais privalome atsisakyti išpildyti jo reikalavimus. Tiesa pagrįsta meilė gali pareikalauti ir to, kas gali atrodyti neįmanoma ar net žiauru, pvz., nutraukti neleistiną erotinę meilę, nors tas žingsnis vienam iš vienas kitą mylinčių žmonių sukeltų skausmą ir nusivylimą (Paškus, 1984, p. 118–121). Meilė yra egzistencija, nukreipta išeiti iš savęs į kitą, aktyvus skverbimasis į kitą asmenį, kai noras pažinti nurimsta pasiekus vienybę (Fromas, 1999, p. 139). Tai, kad šie svarbiausi komponentai turi sąveikauti, patvirtina ir sociologiniai tyrimai: tiek vyrai, tiek moterys paklausti, kas svarbiausia sėkmingai santuokai, pabrėžė ištikimybę, abipusę pagarbą, supratimą, gerą bendravimą (Wollcoot, 1999). Ištikimybės, be kurios neįmanoma meilė, pagrindas yra atsakomybė, supratimas ir bendravimas, be abejonės, grindžiami pažinimu.

Meilė ir seksualumas. Populiarioje meilės sampratoje fizinis ryšys ir lytinė aistra suaktualinti, taip klastojant pačią meilės esmę, dvejopai: 1) jie tapatinami su pačia meile; 2) jie priešpriešinami meilei. Nedera nei atskirti, nei priešpriešinti lytinių santykių ir meilės, lygiai taip pat kaip nedera atskirti ir priešpriešinti žmogaus kūniškosios bei dvasinės pusių. Seksualumas yra neatsiejamas asmens lytiškumo (vyriškumo ir moteriškumo) elementas, „iš esmės tai yra sąjungos su priešinga lytimi poreikis“ (Fromas, 1999, p. 144). Krikščioniškojoje tradicijoje kūniškoji meilė yra integrali meilės dalis. Šiandienėje seksualizuotoje kultūroje, kaip teigia Cristoferis Westas, vienas žymiausių Jono Pauliaus II kūno teologijos sekėjų, turime stengtis atsikovoti „kūno bei santuokinės meilės šventumą“. Todėl, anot Jono Pauliaus II, vertėtų vieną iš Šv. Rašto knygų – „Giesmių giesmė“ – perskaityti iš naujo (John Paul II, 2006). Tradiciškai „Giesmių giesmė“ suprantama kaip Dievo meilė Izraelio tautai, tačiau „santuoktinių meilės tema šioje ypatingoje biblinėje „poemoje“ yra už šios didžios analogijos ribų. Sužadėtinės ir sužadėtinio meilė

jau savaime yra „Giesmių giesmės“ tema ir tai yra šios knygos originalumas bei savitumas“ (John Paul II, 2006, p. 548; 108, 1). Jos tema yra „esminis šventumo ženklas“ (John Paul II, 2006, p. 560; 109, 2). Mylimoji, anot Jono Pauliaus II, „parodoma vyrui kaip savo paslapties šeimininkė“ (John Paul II, 2006, p. 570, 110, 7). Tai rodo šios biblinės poemos žodžiai: „Mano sesuo sužadėtinė – uždaras sodas. Uždaras sodas, užantspauduotas šaltinis“ (Gg 4, 12). Jaunikis negali turėti ar valdyti savo nuotakos: ji pati yra savo „slėpinio“ šeimininkė. Tikroji meilė leidžia „įeiti“ į kito žmogaus slėpinį niekada nesužeisdama asmens (John Paul II, 2006, p. 574, 111, 1). Jei žmogaus „meilė“ sužeidžia tą, kurį myli, tai nėra ir negali būti vadinama meile. Tai yra meilės klastotė – geismas. Jeigu mylimasis gerbia savo mylimąją kaip „savos paslapties šeimininkę“, jis tegali „belstis į duris“ ir pagarbiai laukti, kol ji atsilies. Nuotaka „atveria“ savo sodą, į kurį jis pagarbiai įžengia, „prieš sužadėtinio sielos ir kūno akis“ (John Paul II, 2006, p. 578; 111, 4) ir jų meilė pagaliau atbaigiama. Taip „vyras ir moteris kartu (...) sukuria abipusio savęs dovanojimo ženklą, kuris uždeda antspaudą visam jų gyvenimui“ (John Paul II, 2006, p. 580; 111, 5). Lytinis aktas yra nepakartojamas vienas kito palietimas, kurio metu tiek moteriai, tiek vyrui įmanoma išgyventi savas gyvybines kuriamąsias galias, dovanoti gyvenimą naujam asmeniui, akivaizdžiai patirti vyro ir moters skirtumus bei jų papildomumą. Kitaip tariant, „palietimas“, slypintis lytiniame akte, yra absoliučiai unikalus, nes tik per jį, kaip skirtingų lyčių asmenų sąjungą, meilės perteikimą, gyvybės davimą ir asmeninę prokreacinę lytinę galią vyras ir moteris išgyvena vienu metu. Šis palietimas atskleidžia „vedybinę kūno prasmę“, suprantamą kaip dovana, kuria intymiai pasidalijama bendrystėje su kitu asmeniu ir ji priimama kaip gyvybės ir gyvenimo suteikimo tikrovė (May, 1981, p. 12). Asmenų bendravimas skiriasi nuo visų kitų gyvūnų bendravimo, nes čia „kūniški dalykai komunikuoja dvasiškai, o dvasiniai dalykai – kūno kalba. Žodis yra tiesai apie sukurtąjį pasaulį, skausmui ar džiaugsmui išsakyti, o gestas, kaip kūno raiška (žvilgsnis, šypsena, palytėjimas), – palankumui, supratimui, meilei išreikšti“ (Lauenskaitė, 2007, p. 551). Nors ir žodžiu, ir kūno kalba galima meluoti, tačiau pastarąja meluoti visada sunkiau, nes kūnas atskleidžia žmogų, išreiškia asmenį (Žmogiškiosios (...), 1983, p. 22).

Taigi lytiniai santykiai, kaip meilės atbaigimas kūno kalba, turėtų būti regima meilės išraiška. Jų turinyje galima pažinti patį asmenų meilės pobūdį, kuris bendriausia prasme gali būti trejopas: kaip geidimas, geidžiančioji meilė ir palankumo meilė (Wojtyła, 1994). Pasak K. Wojtylos, geidimo priežastis – juslinė lytinio potraukio sukelta įtampa, pusiausvyros stokos pajautimas ir šį pajautimą galintis pašalinti apibrėžtas veiksmas. Tada vienas asmuo yra kaip kito geidimo tenkinimo priemonė. Moteris ir vyras teikia vienas kitam

seksualinį malonumą, būna vienas kitam šios naudos šaltiniu, tačiau „malonumas ir juslinis mėgavimasis nėra gėris, žmones suvienijantis ilgalaikiam tikslui“ (Wojtyła, 1994, p. 105). „Seksas“ neįstengia nuslėpti savo grobuoniškos ir egoistinės prigimties. Tuo tarpu žmogus niekada negali būti priemonė, būdamas asmuo jis visada yra tikslas (Wojtyła, 1997; May, 1981). Nuo gryno geidimo skiriasi geidžiančioji (Wojtyła, 1994) ar jausminė meilė (Paškus, 1995), kuri išplaukia iš poreikio ir siekio atrasti trūkstamą gėrį, nes ir vyras, ir moteris yra stokojančios būtybės. Geidžiančioji meilė pasireiškia kaip troškimas sau gėrio, bet nukreipta į visą asmenį, kuriam tas gėris priklauso: „Noriu tavęs, nes tu esi man gėris.“ Tačiau net ir geidžiančioji meilė neišsemia visos meilės esmės pilnatvės. Geidžiančiojoje meilėje dar slypi savanaudiškumo daigai, kurie prasiveržia tada, kai vienas iš geidžiančiosios meilės subjektų atranda kitą trokštamą asmenį. Vyro ir moters meilė negali nebūti geidžiančiaja, ji turėtų artėti prie to, kas vis labiau taptų visišku palankumu mylimam asmeniui. Priešingu atveju ji gali lengvai subyrėti (Wojtyła, 1994, p. 95–97). Palankumo meilė yra visiškas nesavanaudiškumas, „grynoji meilės esmė“, labiausiai tobulinanti savo subjektą, geriausiai įprasminanti ir jo egzistenciją. Nepakanka tik trokšti asmens kaip gėrio sau, pirmiausia reikia trokšti gėrio kitam(-ai). Palankumo meilę apibūdina ne tai, kad „trokštu tavojo gėrio“, kaip geidžiančiojoje meilėje, bet tai, kad „trokštu to, kas tau yra gėris“ (Wojtyła, 1994, p. 99). Kitas asmuo trokštamasis ne dėl savęs, kaip yra išgyvenant fizinę ir psichinę meilę, bet dėl mylimojo(-osios). Tikroji meilė nėra jausmų audra, bet išmąstytas atidus sprendimas. Jei meilė yra valingas aktas, tai reiškia, kad žmogus pajėgus valdyti lytinį potraukį.

Taigi lytiniai santykiai yra integrali meilės dalis ir jos išraiška kūno kalba, jeigu: asmenys yra vienas kitam tikslas ir iš principo nepakeičiami; tai visiškas dovanojimas; meilės išreiškimas neatsiejamas nuo prokreacijos. Tokios meilės turinį sudaro visi meilės elementai: rūpestis, pagarba, atsakomybė ir pažinimas. Tokia meilė galima tik tarp sutuoktinių ir ji vadinama *santuokine meile*.

Lytinė aistra, kaip ir bet kuri kita aistra, asmeniui yra tam tikra prievarta. Kas yra priverčiama iš aistros, tas negali būti laisva dovana. Jei siekiama dominuoti ir primesti savo valią, priversti kitą asmenį tenkinti savo norus, tai nėra meilė. Jei kalbama apie asmenų lytinius santykius *nepageidaujamo* ar *nepplanuoto nėštumo* kontekste – tai nėra meilė.

2. Tyrimo „Sužadėtinių santuokinės meilės samprata“ metodika ir organizavimas

Tyrimas „Sužadėtinių santuokinės meilės samprata“ yra integrali tyrimo „Lietuvos vyskupijų sužadėtinių požiūris į vedybinės kūno prasmės įgyven-

dinimą santuokoje“, kuris atliktas 2009 m., dalis (Kulpys, 2009). Tyrimui taikytas kiekybinis anketinės apklausos metodas. Anketos klausimyną sudarė trys kintamųjų grupės: 1) demografiniai duomenys (sužadėtinių lytis, amžius, tikėjimo praktika, išsilavinimas); 2) diagnostiniai kintamieji (santuokinės meilės samprata, santuokos samprata, požiūris į santuokos vienumą ir neišardumą, požiūris į santuokinį skaistumą); 3) asmeninė patirtis. Diagnostinių kintamųjų dalyje naudota Likerto skalė, kuri paprastai naudojama nuostatoms tirti ir leidžia respondentui išsakyti savo nuomonę, kiek jis sutinka arba nesutinka su tam tikru teiginiu.

Kiekybiniai duomenys, gauti anketinės apklausos būdu, apdoroti taikant matematinis statistinius aprašomuosius metodus. Matematinė statistinė tyrimo duomenų analizė atlikta SPSS 13 programa, pritaikyta *Windows* operacinei sistemai. Grafiškai duomenys pavaizduoti *MS Excel* programa, kuri leidžia sugrupuoti ir palyginti duomenis viename paveiksle. Tyrimo duomenims apdoroti taikyta: dažnių ir vidurkių skaičiavimas, kryžminė klasifikacija, faktorinė analizė. Pastaroji taikyta empirinių duomenų padiktuotoms kategorijoms išvesti, o remiantis išvestomis kategorijomis nustatyti požiūrius apibendrinantys kintamieji; palygintos grupės (taikant T-testą). Koreliacijos dydžiai nusakyti pateikiama statistinė paklaidos tikimybė p , rodanti statistinės paklaidos dydį. Ryšys yra nepatikimas, kai $p > 0,05$; statistiškai patikimas, kai $p < 0,05$ (*), ryšys labai patikimas – $p < 0,01$ (**), ryšys labai stiprus – $p < 0,001$ (***)

Tiriamųjų imtis – tikslinė grupė, sužadėtiniai katalikai, besirengiantys tuoktis Katalikų Bažnyčioje ir lankantys pasirengimo Santuokos sakramentui programą, iš visų septynių Lietuvos vyskupijų. Remiantis Lietuvos šeimos centro duomenimis, per 2008 metus septyniose Lietuvos vyskupijose parengti 16 568 sužadėtiniai. Lizdinė ir sluoksninė atranka į imtį, remiantis šia statistika, padalyta septynioms vyskupijoms pagal procentinį kiekį nuo visos Lietuvos sužadėtinių populiacijos. Kadangi populiacija yra baigtinė ir žinomas jos tūris, tiriamųjų imtis apskaičiuota pagal minimalaus imties tūrio nustatymo formulę (Sapagovas ir kt., 2008). Remiantis praeitų metų sužadėtinių statistika ir pagal formulę apskaičiuota 376 tiriamųjų imtis. Taigi siekiant gauti statistiškai patikimus rezultatus mažiausias respondentų skaičius turi būti 550. Vadinasi, tiriamųjų imtis – 563 – yra gana reprezentatyvi, kad galima būtų teigti, jog gauti rezultatai rodo visos šalies tendencijas.

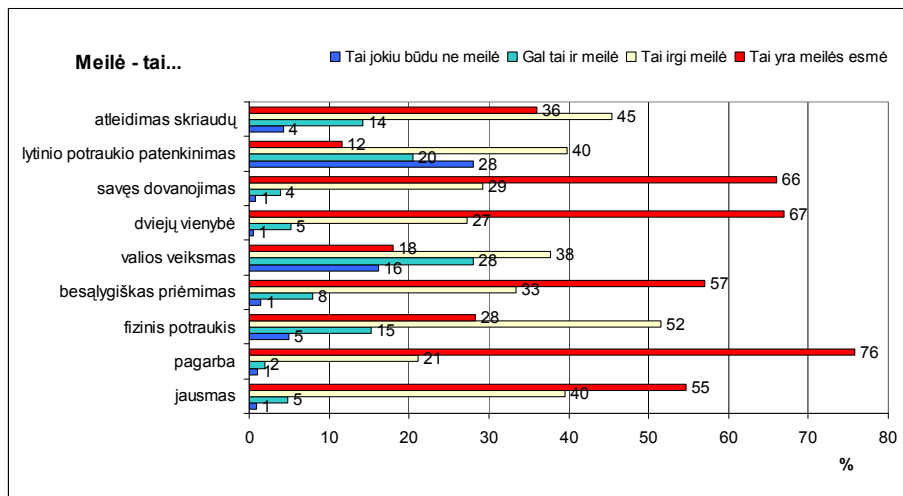
Tyrimo organizavimas. Anketos sužadėtiniams dalytos vyskupijų šeimų centruose prieš pasirengimo Santuokos sakramentui užsiėmimus. Užsiėmimų klausytojams, prieš išdalijant tyrimo anketas, trumpai pristatytas tyrimo tikslas, anketos sandara, pateikiama instrukcija, kaip ją pildyti, ir patikinama apie apklausos anonimiškumą. Anketų pildymo trukmė – 12–20 mi-

nučių. Apklausa vydytos tuose vyskupijų šeimų centruose, kuriuose susirenka daugiausia klausytojų: Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių, Panevėžio, Alytaus, Marijampolės, Kaišiadorių. Apklausa vyko nuo 2009 m. balandžio 30 d. iki gegužės 18 d. Iš viso surinktos 563 anketos. Atmestų anketų nebuvo.

3. Tyrimo duomenų analizė ir diskusijos

Respondentų charakteristika. Tyrimo duomenų analizė rodo, kad respondentai pagal lytį pasiskirstė maždaug po lygiai: moterys sudarė 53 proc., vyrai – 47 proc. visų apklaustųjų. Daugiau nei du trečdaliai (71 proc.) sužadėtinių yra įgiję aukštąjį išsilavinimą, vidurinį – beveik trečdalis (26 proc.). Apklaustų sužadėtinių amžius – nuo 18 iki 42 metų. 29 proc. tyrime dalyvavusių sužadėtinių teigė, kad yra praktikuojantys katalikai, kad tikėjimo nepraktikuoja tvirtino 71 proc. Tikėjimą daugiau praktikuoja moterys (32 proc.) nei vyrai (26 proc.). Todėl galima teigti, kad didžioji dalis tyrime dalyvavusių sužadėtinių atstovauja vadinamiesiems *gyvenimo etapų katalikams*, kurie praktikuoja savo tikėjimą tik tam tikrais gyvenimo tarpniais: kai reikia krikšto, santuokos, laidotuvių apeigų. Apklausa parodė, kad 87 proc. tyrime dalyvavusių sužadėtinių jau gyvena kartu. Remiantis tyrimų duomenimis, tik 3 % sužadėtinių nėra turėję lytinių santykių su savo būsimu vyru / žmona.

Respondentų santuokinės meilės samprata. Sužadėtinių atsakymuose į klausimą, kas jums yra vyro ir moters meilė (žr. 1 pav.), dominuoja meilės, kaip pagarbos vienas kitam, samprata – 97 proc. (76 proc. nurodė, kad tai yra meilės esmė, 21 proc. – kad tai irgi meilė). Stebėtina daug sužadėtinių (95 proc.) meilę supranta kaip džiaugsmą teikiantį jausmą. Beveik visi (95 proc.) meilę supranta kaip savęs dovanojimą vienas kitam. 94 proc. nurodė, kad meilė yra dviejų asmenų vienybė. 90 proc. sužadėtinių supranta meilę kaip besąlygišką vienas kito priėmimą. Keturi penktadaliai (81 proc.) teigia, kad meilė yra, kai vienas kitam atleidžia skriaudas. Net 80 proc. sužadėtinių meilę supranta kaip fizinį potraukį vienas kitam, o daugiau nei pusė sužadėtinių (52 proc.) mano, kad meilė yra lytinio potraukio tenkinimas. Nors paskutinė popiežiaus Benedikto XVI enciklika „Caritas in veritate“ pakartoja mokymą apie meilę kaip apie valingą veiksmą siekiant kito žmogaus gerovės (Benediktas XVI. Enciklika „Caritas in veritate“), įdomu pastebėti, kad meilės, kaip valios veiksmo, samprata būdinga gana nedideliame skaičiu (56 proc.) sužadėtinių.

I pav. Sužadėtinių meilės samprata

Norint išvesti naujų meilės sampratos kintamųjų, atlikta faktorinė meilės sampratos analizė. Išryškėjo dvi koncepcijos. Pirmajai būdingi meilės sampratos, kaip jausmo, fizinio potraukio vienas kitam ir lytinio potraukio tenkinimo, elementai. Pirmąją koncepciją ir naują išvestinį kintamąjį galima įvardyti kaip *nekrikščionišką meilės sampratą*, kuri negali būti tapatinama su santuokine meile.

Antrajai koncepcijai būdingi meilės, kaip dviejų asmenų vienybės, besąlygiško vienas kito priėmimo, apsisprendimo atleisti skriaudas ir savęs dovanojimo vienas kitam, elementai. Antrąją koncepciją ir naują išvestinį kintamąjį, remiantis teorinėje dalyje išdėstyta medžiaga, galima pavadinti *krikščioniška meilės samprata*, kuri atitinka santuokinę meilę.

Palyginus išvestinių kintamųjų vidurkius nustatyta, kad abiejų požiūrių vidurkiai statistiškai reikšmingai ($p < 0,01$) skiriasi: dominuoja *krikščioniška meilės samprata* (8,18), *nekrikščioniška meilės samprata* – antroje vietoje (6,53).

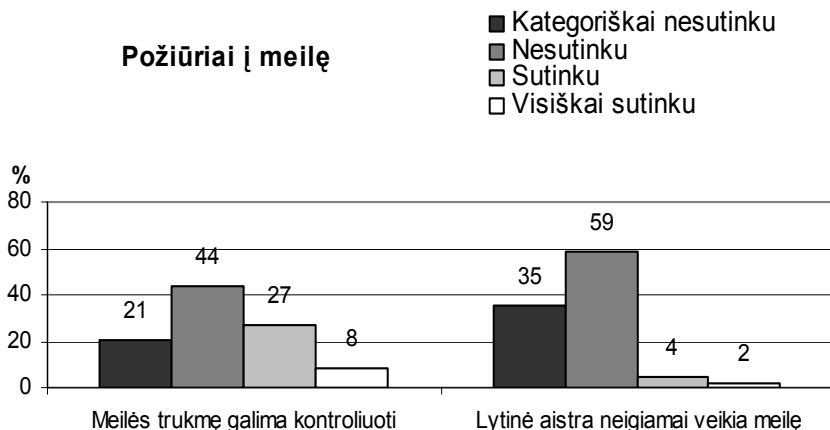
Vertinant meilės sampratą pagal lytį tyrimo duomenys parodė, kad moterys labiau nei vyrai pritaria *krikščioniškai meilės sampratai* (vyrų pritarimo *krikščioniškai meilės sampratai* vidurkis yra 8,01, moterų – 8,33; vidurkiai statistiškai reikšmingai skiriasi – $p < 0,01$). Vyrai labiau pritaria *nekrikščioniškai meilės sampratai* (vyrų pritarimo *nekrikščioniškai meilės sampratai* vidurkis yra 6,66, moterų – 6,43, vidurkiai statistiškai reikšmingai skiriasi – $p < 0,01$).

Vertinant *nekrikščionišką meilės sampratą* pagal išsilavinimą pastebėta, kad kuo žemesnis sužadėtinių išsilavinimas, tuo labiau jie pritaria *nekrikščioniškai meilės sampratai* (pritarimo *nekrikščioniškai meilės sampratai* vidurkiai: sužadėtinių, turinčių pagrindinį išsilavinimą, vidurkis – 7,30; vidurinį išsilavinimą turinčiųjų – 6,82; aukštąjį – 6,41; vidurkiai statistiškai reikšmingai skiriasi – $p < 0,01$).

Krikščioniškai meilės sampratai statistiškai reikšmingai labiau ($p < 0,01$) pritaria tikėjimą praktikuojantys sužadėtiniai (jų *krikščioniškos meilės sampratos* vidurkis – 8,54) nei nepraktikuojantys (vidurkis – 8,04). *Krikščioniškai meilės sampratai* taip pat statistiškai reikšmingai labiau ($p < 0,01$) pritaria lytinių santykių su savo sužadėtiniu(-e) neturėję(-usios) sužadėtiniai (jų *krikščioniškos meilės sampratos* vidurkis – 9,07) nei lytinius santykius turėję sužadėtiniai (vidurkis – 8,14).

Apibendrinant sužadėtinių meilės sampratą galima daryti išvadą, kad sužadėtiniai, besiruošiantys priimti Santuokos sakramentą, pritaria tiek krikščioniškos meilės sampratai, tiek nekrikščioniškos meilės sampratos elementams. Dauguma sužadėtinių pabrėžia jausmus ir net tapatina juos su meile. Problemiausias sužadėtinių meilės sampratos niuansas – palyginti su kitais atsakymais nedidelis (56 proc.) pritarimas meilės, kaip valios veiksmo, sampratai.

Sužadėtinių požiūris į meilės trukmės kontrolės galimybę ir lytinę aistrą. Tyrimu siekta išsiaiškinti, kaip sužadėtiniai vertina meilės trukmės kontrolės galimybę, nes sudarydami santuoką jie prisieks, kad mylės visą gyvenimą. Duomenys parodė, kad beveik du trečdaliai sužadėtinių nesutinka (65 proc.: 21 proc. kategoriškai nesutinka ir 44 proc. nesutinka) su teiginiu, kad „meilės trukmę galima kontroliuoti“ (žr. 2 pav.). Galima daryti išvadą, kad sužadėtiniai mano, jog neturi galios kontroliuoti meilės trukmės. Jei meilės trukmės negalima kontroliuoti, kokia prasmė prisiekti „visą gyvenimą tave mylėsiu“? Išryškėja labai pavojingas sužadėtinių požiūris į meilę: meilės trukmę kontroliuoja ne pats asmuo, o kažkas kitas. Kaip minėta, meilė yra valingas veiksmas. Meilę kuria pats žmogus, jis gali mylėti tiek, kiek valingai to nori. Sužadėtinių manymu, meilės trukmę kontroliuoja ne pats asmuo, o kažkas kitas. Kai išnyksta meilė, kyla pavojus išsiskirti. Jei žmogus negali kontroliuoti meilės trukmės, negali kontroliuoti ir santuokos ateities. Išnyks meilė – išnyks ir santuoka. Šis sužadėtinių požiūris į meilės trukmę – vienas rimčiausių santuokos „virusų“; laikui bėgant jis gali pražudyti santuoką, jei sutuoktiniams pasirodys, kad meilės neliko.

2 pav. Sužadėtinių požiūris į meilės trukmės kontrolę ir lytinę aistrą

Atliekant tyrimą taip pat norėta atskleisti, kaip sužadėtiniai vertina lytinę aistrą. Pasirodė, kad net 94 proc. sužadėtinių nesutinka (35 proc. kategoriškai nesutinka ir 59 proc. nesutinka), jog „lytinė aistra neigiamai veikia santuokinę meilę“ (žr. 2 pav.). Panašu, kad beveik visi sužadėtiniai lytinei aistrai teikia didelę reikšmę. Toks požiūris rodo ir santuokinės nedarnos pavojų. Jei sužadėtiniai sureikšmina aistrą, jie jos ir sieks. Pirmenybę teikiant aistroms gali kilti pavojus nesilaikyti tikros pagarbos sutuoktiniui ir negerbti santuokos akto tiesos (atvirumo naujai gyvybei), nes geiduliai gali pavergti žmogų ir padaryti neįmanomą būtiną periodinį susilaikymą. Šie duomenys neprieštarauja 1999 m. atlikto Europos vertybių tyrimo duomenims, kai nustatyta, kad skirtingai nuo kitų ES šalių Lietuvos respondentai kaip svarbiausius sėkmingo santuokinio gyvenimo elementus išskyrė dideles pajamas ir seksualinius santykius, t. y. materialinius-juslinius dalykus (Laumenskaitė, 2007, p. 555).

Išvados

1. Santuokinė meilė yra asmenų kuriamas ir kuriantis santykis, kuriame sutuoktiniai yra tikslas, o ne priemonė. Tai laisvu apsisprendimu grįsta valinga veikla. Pagrindiniai santuokinės meilės elementai: abipusis dovanojimas, atsakomybė, rūpestis, pagarba ir pažinimas. Santuokinė meilė trunka visą gyvenimą.
2. Santuokiniai lytiniai santykiai išreiškia meilę kūno kalba, jeigu: asmenys yra vienas kitam tikslas ir nepakeičiami; tai visiškas dovano-

jimasis; meilės išraiška neatsiejama nuo prokreacijos. Lytinė aistra, skirtingai nuo santuokinės meilės, susijusi su prievarta ir vienas kito vartojimu.

3. Tyrimo dalyvavusių sužadėtinių atsakymų analizė parodė, kad jų meilės sampratos skiriasi. Nors net 95 proc. apklaustųjų meilę suvokia kaip savęs dovanojimą, tiek pat (95 proc.) sužadėtinių teigia, jog meilė yra džiaugsmą teikiantis jausmas ar fizinis potraukis vienas kitam (80 proc.). Beveik visi sužadėtiniai didelę reikšmę teikia lytinei aistrai.

Tyrimo duomenys parodė, kad *santuokinės meilės sampratai* statistiškai patikimai labiau pritaria moterys, tikėjamą praktikuojantys, skaisčiai draugaujantys ir aukštesnį išsilavinimą turintys sužadėtiniai.

Literatūra

- Aramavičiūtė, V. (2005). *Auklėjimas ir dvasinė asmenybės branda*. Vilnius: Gimtasis žodis.
- Benediktas XVI. *Enciklika „Caritas in veritate“*. Prieiga internetu: http://www.vatican.va/holy_father/benedict_xvi/encyclicals/documents/hf_ben-xvi_enc_20090629_caritas-in-veritate_en.html [žiūrėta 2009 10 12].
- Eurostat. (2008). *Statistics in focus – 81/2008*. Prieiga internetu: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-SF-08-081/EN/KS-SF-08-081-EN.PDF [žiūrėta 2010 04 20].
- Fromas, E. (1999). Menas mylėti. *Meilės menas*. Vilnius: Asveja, p. 107–236.
- John Paul II. (2006). *Man and Woman He Created The Theology of the Body*. Boston: Pauline books and media.
- Johnson, K. R., Holmes, B. M. (2009). Contradictory Messages: A Content Analysis of Hollywood-Produced Romantic Comedy Feature Films. *Communication Quarterly*, vol. 57, no. 3, p. 352–373.
- Kulpys, Ž. (2009). *Krikščioniškoji kūno teologija: vedybinė kūno prasmė*. Daktaro disertacija. Kaunas: VDU.
- Laumenskaitė, I. E. (2007). Ir du taps vienu kūnu. *Naujasis židinys 11–12*: 550–556.
- Lobato, A. (2001). *Žmogaus orumas ir likimas*. Vilnius: Logo.
- May, W. E. (1981). *Sex, Marriage and Chastity: Reflections of a Catholic Layman, Spouse and Parent*. Chicago: Franciscan Herald Press.
- Marcinkevičienė, D. (2008). Romantinė meilė, kaip (sovietinė) socialinė politika. *Colloquia 21*: 96–113.
- Maslauskaitė, A. (2004). Šeimos deinstitutionalizacija: raida, priežastys ir iššūkiai šeimos politikai. *Šeimos politikos ir teisės iššūkiai Europoje*. Vilnius, p. 4–16.
- Maslauskaitė, A. (2004a). Lytis, globa ir kultūriniai gerovės kapitalizmo barjerai Lietuvoje. *Sociologija. Mintis ir veiksmas 3*: 39–51.
- Mina, C. (2005). *Meilės psichologija*. Vilnius: Katalikų pasaulis.
- Munjė, E. (1996). *Personalizmas*. Vilnius: Pradai.
- Narbekovas, A. (2000). The Existential Significance of Human Acts as Freely Chosen. *Soter 4*: 29–37.

- Narbekovas, A., Obelenienė, B., Pukelis, K. (2008). *Lytiškumo ugdymo etika*. Kaunas: VDU.
- Paškus, A. (1984). *Asmuo ir laisvė*. Čikaga: Ateitis.
- Paškus, A. (1995). *Žmogaus meilės*. Vilnius: Katalikų pasaulis.
- Paškus, A. (2003). *Meilė – žmogaus pašaukimas*. Kaunas: Naujasis lankas.
- Rupnik, M. I. (2001). *Perėjimo kultūra*. Vilnius: Katalikų pasaulis.
- Sapagovas, J. ir kt. (2008). *Statistikos ir informatikos pagrindai*. Kaunas: KMU leidykla.
- West, C. *Reflections on the Song of Songs*, part 1. Prieiga internetu:
<http://www.christopherwest.com/page.asp?ContentID=56> [žiūrėta 2010 08 02].
- Wojtyła, K. (1994). *Meilė ir atsakomybė*. Vilnius: Alka.
- Wojtyła, K. (1997). *Asmuo ir veiksmai*. Vilnius: Alka.
- Wollcott, I. (1999). Strong families and satisfying marriages. *Family Matters* 53: 21–31.
- Žemaitis, V. (2005). *Šeimos etika*. Vilnius. Rosma.
- Žmogiškiosios meilės ugdymo gairės*. (1983). Katalikiškojo auklėjimo kongregacija.

THE NOTION OF MARITAL LOVE IN THE ENGAGED COUPLES

Andrius Narbekovas, Birutė Obelenienė, Žydrūnas Kulpys

Summary

Never in the history of mankind was the institution of marriage as fragile as it is nowadays. Equally, as the marriage itself was never based on purely free choice and love of people intending to marry. The transformation of emotional needs that should be considered as highly unstable into the foundations of family establishment and survival made it unstable, too. The shift from the external motives of marriage, when the freedom to choose by the people themselves while marrying often had little or none of importance towards making a personal decision should be considered as a highly positive achievement in the history of family.

It looks that the increase of divorce figures might be connected with precisely that motive of free decision; yet, there is nothing wrong with the motive, but rather with the relations established by married people.

Recognizing the fact that love has become the main motive of marriage and the key element of mutual relations between the married, it becomes evident that stability of marriage depends on the correct understanding of love of both in the married couple.

The research deals with the problem: what is the understanding of marital love in the engaged couples who are intending to celebrate the Matrimony Sacrament.

The purpose of the research: to disclose the notion of marital love in the engaged couple.

The target of the research: the notion of marital love between the engaged people.

The methods applied: the structural analysis of literary sources, comparative analysis and quantitative survey analysis.

The research "The Notion of Marital Love in The Engaged Couples" included the couples, intending to take marriage in the Catholic Church, and those preparing for the Matrimony Sacrament according to the program introduced in all seven dioceses of Lithuania. The surveys were carried out in the family centers that are visited most frequently, namely, in Vilnius, Kaunas, Klaipėda, Šiauliai, Panevėžys, Alytus, Marijampolė and Kaišiadorys.

The period of conducting the survey was from April 30th till May 18th, 2009. The total number of responses was 563. The age of the respondents varied from 18 to 42 years old.

29 per cent of the respondents confirmed to be practicing Catholics and 71 per cent stated they were non-practicing. The religion is practiced more by females (32 %) than by males (26 %).

It is evident that the great majority of the engaged respondents represent the group of so called "life stages' Catholics" who practice religion only at certain periods of their life – following the ceremonies of baptism, marriage and funeral. The results of the research revealed that 87 per cent of the engaged couples have been living together before marriage. According to the research only 3 per cent of the engaged had no sexual relation with their future spouse.

Conclusions. Marital love should be perceived as the creative relation between people renovating them from the inside, where the married persons become the aim rather than the tool to each other. This is a purposeful action based on free will. The main components of marital love are: the overall donation, responsibility, care, respect and cognition. The marital love lasts the whole life. The sexual relations in marriage by means of body language become the manifestation of love, on condition that: the persons are the aim to each other excluding any substitutions, the donation is truly overall, the demonstration of love is inseparable from procreation. In contrast to love, the sexual passion is perceived as violence act when the other person becomes the object of exploit.

The analysis of the research responses proved that the separate engaged individuals have different understanding of love. Some respondents expressed the opinion that the duration of love is beyond the control of a person. If a person cannot control the duration of love, he is powerless to control

the future of marriage. Such an attitude towards the marital love should be considered as one of the most dangerous “viruses”; with time it can ruin the marriage, if the couple decides that love has passed.

The notion of marital love is statistically stronger supported by females, by people practicing religion, by virtuous couples and by the engaged couples with higher educational level